

Gana i ganes de llegir

Narrativa

Biografia de la fam

Amélie Nothomb
Traducció de Ferran Ràfols
i Nathalie Barbata
Anagrama-Empúries
Barcelona, 2006

Gemma Casamajó

Puntual i punyent arriba al nostre país la darrera novel·la d'Amélie Nothomb, *Biografia de la fam*, un llibre que para dret i que no es llegeix amb desganada. Aterra, ben traduït al català de la mà de Ferran Ràfols i Nathalie Barbata, tot just un any després que *Antichista*, la seva obra anterior, que, com aquesta que presentem avui, també s'endinsava generosament en la difícil etapa de l'adolescència. Ara l'autora ho fa des d'un punt de vista obertament autobiogràfic i converteix en protagonista de *Biografia de la fam* una Amélie nena –igual que a *Estupor i tremolors* i *Metafísica dels tubs*– nascuda al Japó i criada entre Pequín, Birmània, Bangla Desh i Nova York.

Complidora com sempre, Nothomb escriu de nou un

Amélie Nothomb ha publicat una nova novel·la de fons autobiogràfic. FRANCESC MELCION

llibre que, com la major part de la seva obra literària, va i ve i va a parar a la seva vida personal. La novel·la, de fet, explica la història d'aquesta filla de diplomàtics belgues i recrea la seva infantesa nòmada entre l'Orient i l'Occident, i explora un període ple de temors i descobriments que el personatge viu amb desconcert i que el narrador explica amb una ingenuïtat cruel. Les novel·les d'Amélie

Nothomb són esprimatxades: tot just cent pàgines, que el lector engoleix en pocs dies i l'adepte devora en un tres i no res. Tanmateix, *Biografia de la fam* és una mica més carnosa que les anteriors. De fet, Nothomb ha engraiat aquest llibre, tot i que en cap cas no ha engraiat la prosa magra i veloç que la distingeix. En aquest cas, ha conduït la seva força narrativa fins a les darreres conse-

qüències, una prosa transparent, límpida, neta com una patena, per parlar de la gana des d'un punt de vista molt ampli: la fam de llibertat, la fam d'amor, la fam per les paraules, la fam per la lectura i la fam de països. La fam de fam, en definitiva, perquè, segons l'autora i tot i que la constatació sigui cruel, tenir fam és terrible, però no tenir la possibilitat de passar-ne encara és pitjor.

La poeta barcelonina Rosa Lentini. FRANCESC MELCION

La soledat essencial

Poesia

El veneno y la piedra

Rosa Lentini
Downtown
David Castillo

Icària. Barcelona, 2005

Coneha Garcéa

Es nos llibres dels poemes David Castillo i Rosa Lentini, contraposats en imatges i en visió del món, coincideixen a demostrar que la soledat essencial és transmesa perquè el llenguatge poètic ho fa possible.

El llibre de Rosa Lentini (Barcelona, 1958), *El veneno y la piedra*, té una línia diametralment oposada a la de David Castillo. La poesia de Lentini ens ofereix una reflexió personal i interessant sobre el llenguatge. Amb el suport d'epígrafs de veus de dona (Blanca Varela, Alejandra Pizarnik, Antonela Annedda, Anne Michaels...), el discurs se centra en una reflexió sobre la compassió humana, ¿pot parlar la poesia de compassió? La paraula és un mitjà que acompanya i indaga en el mateix dolor, que també és el d'altres. El patiment dels altres és un estat de l'ànima, el dolor d'un mateix és un estat del cos. Les dues sensacions s'intercalen en la veu poètica i teixeixen un text de ressonàncies centreeuropees.

Lentini continua investigant en el llenguatge tal com ens va mostrar en el seu anterior poemari, *El sur hacia mí* (2001), en què ens mostrava una imatge devastada d'aquest món que transita entre el que és cert i el que és real.

El veneno y la piedra se centra en el dolor i la lluita

per aconseguir una memòria que no s'estanqui, que flueixi, i per això s'ha de deixar el passat enrere, perquè la paraula, sempre en el present fugisser, és el mitjà que assenta el que és efímer. No es pot verbalitzar el que passa, tot i que sí que ens acostem per circumloquis a la sensació.

Downtown és el nou poemari de David Castillo (Barcelona, 1961). El llibre està inspirat en dos viatges a Nova York. En aquests poemes, veiem que la narrativa essencial és transmesa perquè el llenguatge poètic ho fa possible. El llibre ens mostra mitjançant un seguit d'indrets de Nova York –com ara algunes estacions de metro i places del centre de la ciutat– diverses reflexions existencials evocades per la veu poètica. Dividit en quatre parts, l'última és un poema diferent inspirat en la ciutat de Montevideo.

En el sentir urbà dels poemes de Castillo es denota un amor a un dels seus autors favorits, Juan Carlos Onetti. Així, l'autor reconeix també un deute amb el poeta Pedro Pietri, una cita d'aquest autor obre el poemari. La tristesa, la impotència i l'home solitari que recorre els carrers amb una mirada crítica i alhora tendra és el mateix protagonista que el del seu llibre anterior *El pont de Mühlberg*.

A *Downtown*, Castillo ha traduït ell mateix els poemes del català al castellà, excepte *Montevideo Blues* i el *Tríptico de la Trinidad*, escrits directament en castellà, tal com va publicar els seus primers poemaris *Underground* en els anys 80.

Pallassos davant el tirà

Teatre

Uuuuh!

Gerard Vázquez
Proa-TNC. Barcelona, 2005

Artur Pascual

En plena Guerra Mundial, el pallasso català Charlie Rivel omplia cada dia el Teatre Scala de Berlín. El seu humor ingenu, les seves acrobàcies còmiques i la seva capacitat per a la tendresa eren aplaudits pel règim nazi, partidari dels entreteniments afables i desproveïts de causticitat. És probable que actués davant de Goebbels, el sinistre propagandista del Reich, i potser fins i tot davant del mateix Hitler, admirador declarat del clown de la samarreta vermella. La hipòtesi que Rivel fos convidat a preparar un espectacle per a l'aniversari del dictador va seduir Gerard Vázquez i el resultat és aquesta petita obra mestra, en què comèdia i tragèdia s'entrellacen formant un tot indissoluble.

Gerard Vázquez, el del mig, amb altres companys davant el TNC. PERE VIRGILI

L'autor ens ofereix una subtil reflexió sobre les actituds possibles de l'artista davant del tirà. Quan el comissari de la Gestapo Krauss suggereix a Rivel que participi a la festa del Führer, i ell mateix es postula ridículament com a pallasso-funcionari per treballar des de dins de l'espectacle, veiem la llarga mà dels autòcrates intentant controlar el procés creatiu per tal de desactivar el seu potencial crític. A partir d'aquí, Rivel es veurà sotmès a una doble pressió: la

del patètic i perillós Krauss, i la que li imposaran els seus companys de funció, primer Witzi i després Golo, reflex d'aquells que durant anys el van acompanyar realment als escenaris, els seus germans Polo i René.

Witzi i Golo lluiten contra els assassins amb armes desiguals: el primer utilitza el devessall de bromes imprudents, el segon esgrimeix una pistola amb la qual pretén de trotejar el despot. Entre aquestes dues for-

mes de compromís, el sarcasme i la rebel·lió, el Rivel que Vázquez imagina no en surt gaire ben parat, i els seus difícils equilibris tendeixen més aviat a mirar cap a un altre cantó. Però, encara que ho sembli, res no és senzill en aquest text, que escarteja idees de gran calat, combina registres dramàtics, fon el riure amb el plor (o més aviat amb el cèlebre udol de Rivel que li serveix de títol) i enfosqueix la clara comicitat del pallasso amb el rerefons tenebrós de l'Holocaust.